

Cu Dumnezeu
ÎN LAGĂRELE MORȚII

Darlene Deibler Rose

Cu Dumnezeu
ÎN LAGĂRELE MORȚII

Traducere de Cristina Dumitru

 CASACĂRȚII
Oradea, 2024

Copyright © 1988 by Darlene Rose

Cartea a fost publicată în limba engleză cu titlul *Evidence not Seen: A Woman's Miraculous Faith in the Jungles of World War II*, la HarperOne, un imprint al HarperCollins Publishers.

Toate drepturile rezervate.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții.

Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.

Citatele biblice au fost preluate din versiunea Bibliei în limba română, traducerea Dumitru Cornilescu.

Cu Dumnezeu în lagărele morții

de Darlene Deibler Rose

Copyright © 2024 Casa Cărții, Oradea

OP 2, CP 30,

410670, Oradea

Tel./Fax: 0359 800-333; 0728 874 975; 0259 469 057

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROSE, DARLENE DEIBLER

Cu Dumnezeu în lagărele morții / Darlene Deibler Rose ;

trad. de Cristina Dumitru. - Oradea : Casa Cărții, 2024

ISBN 978-606-732-250-7

I. Dumitru, Cristina (trad.)

821.111

2

Traducerea: Cristina Dumitru

Editarea: Mirela Ștefan

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Coperta: Marius Bonce

Tiparul executat la Metropolis srl, str. Nicolae Jiga 31, Oradea

Tel./Fax: 0259 472 64

Dedicație

A fost descoperită o veche monedă romană, pe care era imaginea unui bou, unul dintre slujitorii omului. Boul avea în față două lucruri, *un altar și un plug*. Inscripția de pe monedă era: „*Gata pentru oricare*”.

Pentru toți slujitorii Domnului care au făcut sacrificiul suprem pe *altarul martiriului* în lagărele japoneze de prizonieri de război sau în junglele fetide din Borneo:

Pastorul C. Russell Deibler

Pastorul Andre Sande

Doctorul Robert A. Jaffray

Doamna Helen Sande

Pastorul W. Ernest Presswood

Bebelușul David Jerome Sande

Pastorul John F. Willfinger

Pastorul Fred C. Jackson

Și pentru cele care și-au așezat mâinile pe coarnele plugului pentru Stăpân, fără a se uita vreodată înapoi, supraviețuind încarcerării, lipsurilor, despărțirii de familie și pierderii celor dragi, înfometării, bățăilor și violului, purtând pe trupul lor prețul credinței în Stăpânul pe care L-au urmat oriunde le-a condus, până când El le-a chemat acasă:

Doamna Robert A. Jaffray

Domnișoara Philoma R. Seely

Domnișoara Margaret M. Jaffray

Doamna Mary A. Dixon

Domnișoara Lilian F. Marsh

Domnișoara Grace M. Dittmar

Domnișoara Margaret E. Kemp

Iubiților mei colegi misionari care au ținut la mine, care m-au ghidat și m-au inspirat pe mine, cea mai tânără dintre ei, lor le dedic această carte, cu multă dragoste. Din trecut și de pe țărmul îndepărtat, îi aud strigând: „*Aleargă, Darlene, aleargă! Aleargă cu perseverență în cursa care te așteaptă. Merită cu prisosință!*”

Așa că am pornit în cursă!

„Vă veți aminti mereu această poveste captivantă
despre curaj și devotament în mijlocul unor
evenimente îngrozitoare.”

Today's Christian Woman

Mulțumiri

Cu mai bine de 10 ani în urmă începeam să scriu pentru Bruce și Brian, fiii mei, povestea experiențelor pe care le-am trăit în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Dacă în viețile lor apăreau greutăți, îmi doream ca ei să știe că Dumnezeuul mamei lor este încă viu și prezent, că brațele Lui nu și-au pierdut niciodată puterile străvechi! Lor și soțului meu, Jerry, le port imensă recunoștință, căci m-au susținut și m-au încurajat să termin povestea.

Celor care mi-au deschis cu bunăvoință ușa casei lor, în perioada în care lucram la manuscris, doresc să le transmit mulțumiri: familia Kho Hong Gan din Sydney, Australia; doctorul și doamna Robert S. Brown din Omaha, Nebraska; Cornelius și Claire Pals din Golden Valley, Minnesota; Betty Knudsen și Ann Dennert din Boone, Iowa; doamna Ruth Graham din Montreat, Carolina de Nord; Art și Jackie Holsworth din San Leandro, California.

Sunt profund recunoscătoare celor care au corectat manuscrisul și au făcut sugestii utile: May Brown și Elisabeth Churchill din Omaha, Nebraska; Nina Hoffman, Betty Knudsen, Ann Dennert și Annamae Reed din Boone, Iowa; Elsie David Allen, coleg de prizonierat, care trăiește acum în Sydney, și Molly Farlow din Pasadena, California. M-au ajutat foarte mult, dactilografiind manuscrisul: Faith Sinclair din orașul The Entrance, New South Wales, Australia; Ruth Cozette din Omaha, Nebraska; Betty Goodwin din St. Petersburg, Florida.

În cele din urmă, doresc să îmi exprim sincera grațitudine față de Karen Mains care a transcris benzile înregistrate de mine și care m-a încurajat să îmi scriu propria poveste; față de Ruth „Bunny” Graham Dienert, care a prezentat manuscrisul meu

reprezentaților editurii Harper & Row, și care m-a încurajat și m-a sprijinit continuu; față de editorii mei de la Harper & Row, a căror bunăvoință și al căror sprijin au făcut posibilă apariția acestei cărți.

Prefață

Vestea despre pace ajunse în închisoarea japoneză de la Kampili la două săptămâni după ce fusese strigată pe toate drumurile și potecile, bulevardele și străzile din întreaga lume. În ziua de 19 septembrie 1945, la 17 zile de la semnarea armistițiului la bordul navei de război USS *Missouri*^{*}, în portul Tokyo, pășeam cu grijă, căci trupul meu de 36 de kilograme își găsea cu greu echilibrul pentru a ajunge la barca cu vâsle care urma să mă ducă din insula Celebes, insula captivității mele, către hidroavionul care ancorase în port pentru a evacua americanii din închisoarea militară.

Cu opt ani în urmă și la un război distanță, după un an de la căsătorie, ajungeam în insule împreună cu soțul meu și începeam activitatea de misionari în Noua Guinee. Acum, în barca ce mă purta departe de țarm, nu mă puteam gândi la nimic altceva decât la cele două cruci din lemn, stinghere și pe jumătate îngropate în costișa unui deal îndepărtat. Una dintre acestea era pe mormântul pastorului C. Russell Deibler, soțul meu; cealaltă era pe mormântul doctorului Robert Alexander Jaffray, mentorul meu spiritual, inegalabil pionier și vizionar care dedicase mai mult de 40 de ani serviciului misionar în China, Indochina și Indonezia.

Rămasă singură, călătoream înapoi, în țara natală. În ciuda vegetației luxuriante și a apelor albastre, cât de triste păreau acum țărmurile insulei! Mi-am întors privirea, căci grete amare îmi

---

* USS *Missouri* este ultima mare navă de război care amintește de tragicele evenimente care au avut loc aici, în anul 1941. Pe puntea sa Japonia a semnat capitularea în fața forțelor americane (n.tr.).

ardeau sufletul ca un acid. Aveam 28 de ani, eram deja văduvă de mai bine de 2 ani și mă întorceam în Statele Unite fără nicio avere. Amintirile și suvenirurile mele din vremea când eram căsătorită fuseseră furate sau distruse. Purtam haine de împrumut, care nu mi se potriveau deloc. O rană imensă îmi mânca din carnea unui picior, iar pielea mea, cândva moale și albă, era plină de cicatrici și pete din cauza orelor în care muncisem sub infernalul soare tropical pentru a sprijini efortul de război al Japoniei. Bolile din închisoare – beri-beri*, malaria și dizenteria – mă lăsașeră slabă și sfrijită.

Timp de aproape 4 ani, pentru colegii mei misionari și pentru mine, alături de 1600 de femei și copii, zilele ne-au fost însemnate de munca forțată, orele ne-au fost punctate de despărțiri și lipsuri, iar memoria ne-a fost marcată de zilele în care cei dragi nouă au murit, unul câte unul, din cauza bolilor, din cauza înfometării și a oribilelor bombardamente.

Pentru noi, cei încarcerați la Kampili, lumea nu mai exista dincolo de marginile suprafeței sterpe a închisorii. Eram complet izolați; evenimentele distrugătoare, care făceau ravagii și loveau restul Pământului, le-am înțeles doar prin ochii și trăirile răpitorilor noștri japonezi.

De acasă nu primeam nicio scrisoare. Niciun pachet umanitar de la Crucea Roșie nu ajungea la noi, niciun manifest încurajator nu era aruncat din avioanele Aliaților sau strecurat pe sub sârma ghimpată, nimic nu ne dădea speranța că cineva lupta pentru libertatea noastră.

Acum, suspendată între captivitate și începutul unei noi vieți, simțeam teama pe care nu o mai trăisem vreodată. Oare voi ști să trăiesc dincolo de zidurile închisorii care îmi provocase atâta suferință, dar care îmi era atât de familiară? Voi scăpa vreodată de coșmarurile care se tot repetau, vise în care încercam să salvez oameni din clădiri cuprinse de flăcări? Voi putea vreodată să închid ochii fără să îl văd pe tânărul armean, mort pe patul de bambus și al cărui picior îi fusese retezat de bomba incendiară,

---

* Boala beri-beri este afecțiunea cauzată de lipsa vitaminei B1 în organismul uman, cunoscută și sub denumirea de deficit de tiamină (n.tr.).

fără să-i aud lichidele corporale picurând pe podeaua biroului comandantului închisorii, acoperită cu plăci ceramice? Voi uita strigătul mut din ochii celei care fusese cândva o femeie blondă și frumoasă – căzută victimă a raidului cu napalm* declanșat asupra închisorii noastre?

Oare când nu mă voi mai îngrozi auzind numele Poliției Secrete Kempeitai** și când zgomotul unui avion va înceta să-mi provoace dorința de a fugi și de a mă ascunde de bombele pe care am senzația că le poartă la bord?

Și când, văzând cum alții se bucură că s-au regăsit, inima mea nu se va mai strânge, înțepată de durerea profundă lăsată în urmă de moartea lui Russell?

Brusc, mi-am simțit sufletul inundat de o mare de tristețe. *Doamne, nu am să mă întorc niciodată în aceste insule. Mi-au furat tot ce am avut mai drag.*

Barca cu vâsle ajunse la hidroavionul care urma să facă opriri în Borneo și Palau, iar după aceea, în Manila. *Va fi vreodată vindecată această rană?* Nu puteam decât să plâng către Dumnezeu și să sper. Vindecarea s-ar produce doar dacă ar fi să trăiesc vreodată cu adevărat – întregă și completă din nou.

Am întins mâna pentru a apuca scara care atârna peste marginea hidroavionului, când am auzit zgomote venind dinspre plajă: sunete de pași și strigăte.

— *Selamat djalan!* Să aveți călătorie pașnică! se auziră strigăte în indoneziană, din depărtare.

Cei care Îl cunoscuseră pe Dumnezeu în Biserica noastră Evanghelică din Macassar și cei care trăiseră laolaltă suferințele greu de descris din închisoare ne făceau cu mâna. Vestea plecării noastre venise atât de neașteptat, încât nu îmi putusem lua la revedere.

Vocile lor se auzeau rostind dulci binecuvântări: „Binecuvântarea Domnului zilnic să vă însoțească ...” Glasurile lor

---

* Substanță folosită la fabricarea bombelor și a aruncătoarelor de flăcări (n.tr.).

** Kempeitai (orig., în lb. japoneză „Corpul Soldaților Legii”) a fost poliția militară a Imperiului Japonez între anii 1881–1945 (n.tr.).

potoleau valurile de tristețe care îmi inundaseră sufletul și durerea începu să se diminueze în timp ce lacrimile îmi curgeau pe obraji. Vindecarea începuse. Știam că într-o zi, pe care doar Dumnezeu o știa deja, mă voi întoarce la poporul acesta și la insula care fusese casa mea.

Când hidroavionul s-a înălțat în văzduh, ducând-mă departe de pământul sfârtecat de bombe, de câmpurile de orez inundate, de coasta de corali și de munții care mă ținuseră prizonieră, am lăsat cei opt ani lungi din viața mea în înțeleptele mâini ale bunului Dumnezeu. Doar El mă putea ajuta să înțeleg misterul groaznicei mele dureri și al suferinței.

Numele anumitor persoane au fost schimbate, cu excepția celor ale membrilor familiei lui Darlene Deibler și celor ale colegilor ei misionari.

Capitolul unu

Terminându-și studiile de limbă olandeză în Olanda, care au durat șase luni, C. Russell Deibler, soțul meu, misionar cu experiență, și eu, tânăra lui mireasă, porneam împreună, la bordul RMS^{*} *Volendam*, în călătorie către Indiile de Est Olandeze^{**}.

Prima vedere a Indiilor de Est îmi lăasă impresia unui paradis fierbinte, umed. Cele peste 13.500 de insule, împrăștiate între Marea Chinei de Sud și Oceanul Indian, erau scăldate de două ori pe an de musonii care lăsau brăuri de nămol în jurul celor mai mari dintre acestea. Fiecare insulă avea mlaștini și păduri tropicale greu de străbătut și întunecate precum străvechile catedrale. Numeroase insule aveau vulcani activi care, uneori, aruncau valuri ucigașe de lavă și foc. Toate insulele erau înconjurată de recife de corali și erau mărginite de lagune liniștite, de plaje cu nisip alb pe care creșteau palmieri, hibiscuși și plumeria.

— Ah, insulă a Paradisului! exclamasem eu.

Aterizasem la Batavia^{***}, pe insula Java, în ziua de 18 august 1938. Trecuse un an de la căsătorie. Aromele noii mele case îmi erau necunoscute, dar mă provocau fiind diferite de toate miresele cu care eram obișnuită la ferma din vestul statului Iowa. Fiecare insulă, fiecare zonă, era diferită. Dintr-o parte venea mirosul de sulf al mlaștinilor de mangrove și miresele plantelor putrezite în pădurea tropicală. Din alte zone se simțea aroma

---

* RMS este prescurtarea pentru „Royal Mail Ship” și se referă la vapoarele care transportau Poșta Regală. Uneori aveau și pasageri la bord (n.tr.).

** Grup de insule, colonie olandeză, care a devenit Indonezia după cel de-Al Doilea Război Mondial (n.tr.).

*** În prezent Jakarta, capitala Indoneziei (n.tr.).

pulpei nucilor de cocos. Recunoșteam aromele de scortişoară, nucşoară și cuişoare aduse de briza care sufla dinspre Insulele Mirodeniilor. În alte părți, nopțile erau înmiresmate de mirosul de sare al mării și de parfumul intens al iasomiei.

Plimbările prin piețe – aglomerări de tarabe improvizate, acoperite cu fructe și legume viu colorate, cu țesături lucrate manual, cu oale din lut, cu saronguri* minunate și cu mici bijuterii lucrate din aur și argint – erau mult mai incitante decât orice ieșire la cumpărături într-un supermarket american. Negustorii loveau două bucăți de lemn și strigau, cu voci melodioase, denumirile mărfurilor pe care le aveau de vânzare. Niciun produs nu avea prețul afișat. Prima dată, la cumpărături, auzind că mi se cere un preț dublu față de valoarea produsului, plecasem mai departe ...

— *Boleh tawar! Boleh tawar!* striga după mine vânzătorul vizibil îngrijorat, invitându-mă să ne tocim. Și cum ne-am mai tocmit!

Totul în jur era interesant și îmi stârnea curiozitatea. Mă obișnuiam repede cu oamenii și cu împrejurimile. Îl sâcăiam pe Russell cu o mie de întrebări. Poate chiar mai multe.

Pe marginea canalului care străbătea orașul stăteau bărbați veseli și vorbăreți, femei și copii care se îmbăiau, își spălau hainele, curățau legume, stropindu-se fericiți cu apă sau făcându-și nevoile – mereu unii lângă alții.

Ruta trenului către Surabaja străbătea Java centrală, străbătând mozaicul format de câmpurile de orez terasate și de plantațiile de ceai.

După trei zile, îmbarcați pe vaporul cu aburi care făcea legătura între insule, eu și Russell ne îndreptam către Celebes, unde era cartierul general al misiunii noastre în Insulele Olandeze de Est.

Macassar, capitala și portul principal al insulei Celebes, era un magnific oraș tropical. Plajele cu nisip alb se întindeau până la plantațiile de orez în terase. Fortul mare și foarte vechi avea un tun de demult și păzea, vigilent, portul. Vapoare care veneau de peste ocean ancorau pentru a-și lăsa mărfurile de import în

---

* Piesă vestimentară, de forma unei fuste lungi și strâmte, purtată atât de femei, cât și de bărbați (n.tr.).

schimbul altor produse: nucă de cocos, cafea, orez, porumb, sare și diferite mirodenii exotice.

Russell, care nu fusese niciodată printre cei mai pricepuți marinari, se simțea destul de bine pentru a mi se alătura pe pasarela care fusese coborâtă la debarcader. La îndemnul lui, am privit către grupul adunat în dreapta pasareleii.

— Doamna înaltă este Margaret Kemp din Endicott, New York, îmi spuse el. Ea și doamnele singure lucrează în cartierul general și susțin cursuri de studiu biblic.

O recunoscusem imediat pe Lilian Marsh, căci semăna foarte bine cu sora ei, Ethel, care vorbea cu blândețe în limba engleză și pe care o întâlnisem în Londra. Erau fiicele unui foarte cunoscut slujitor bisericesc și scriitor englez, F.E. Marsh. Amândouă activaseră mulți ani în China, punându-și viețile în pericol, înainte ca Lilian să fie transferată în Indiile Olandeze de Est. Uitându-mă la doamna scundă, poate nu mai înaltă de un metru și jumătate, cu părul frumos și ondulat strâns în coc delicat la ceafă, cu greu puteam crede că înfruntase Revolta Boxerilor* din Wuchow, la fel ca Philoma Seely, care era alături de ea.

Russell mi-o descriesese deja pe Philoma ca fiind femeie puternică și puțin excentrică, și era chiar mai scundă decât Lilian. Părul ei gri reflecta soarele tropical, strălucind de parcă era argintat. Philoma, deși nu avea ureche muzicală, vorbea fluent limba chineză, avea grijă de cărțile din cartierul general al Misiunii, preda cursuri pentru studiul biblic și era foarte implicată în activitățile de administrare ale bisericii în China.

Ultima din rândul femeilor singure era Margaret Jaffray, plinuță, fiica mult iubită a doctorului și doamnei Jaffray, și președinta Misiunii din Indiile Olandeze de Est. Părul ei întunecat avea sclipiri argintii. Purta pe nas ochelari fără rame, însă nimic nu putea știrbi veselia care îi strălucea în ochii căprui.

---

* Revolta Boxerilor a sprijinit oficial protestele țăranilor din anul 1900, încercând să alunge toți străinii din China. „Boxeri” li se spunea de către străini membrilor societății secrete chineze Yihequan (în lb. chineză, în orig., „Pumnii drepecți și armonioși”); membrii acestei societăți practicau anumite ritualuri de box, crezând că astfel deveneau invulnerabili (n.tr.).